

Wstęp redakcyjny

Dialog akademicki jako przestrzeń wspólnego myślenia

Andrzej Staroń

Dialog akademicki jako przestrzeń wspólnego myślenia

„Dialogi Akademickie Collegium Balticum” powstają z przekonania, że uczelnia wyższa nie jest jedynie miejscem przekazywania gotowej wiedzy, lecz przestrzenią, w której rodzi się myśl, krytyczna refleksja i twórcza wymiana doświadczeń. Dialog, jak pisze E. Zawadzka, stanowi fundament procesu edukacyjnego, który nie ogranicza się do formalnych wymagań programowych, lecz tworzy przestrzeń wspólnego „obrabiania myśli” między studentami i wykładowcami¹. To spotkanie intelektualne, w którym pytania i odpowiedzi stają się narzędziami odkrywania nowych perspektyw, jest sercem akademickiego życia.

Tytuł w liczbie mnogiej sygnalizuje nie tylko fakt wielości rozmów odbywających się w uczelni, ale przede wszystkim ich różnorodny charakter. Dialog osobisty, interdyscyplinarny, merytoryczny i rzeczowy splatają się w przestrzeni akademickiej, pozwalając na głębsze zrozumienie złożoności współczesnego świata. Jak zauważa D. Jankowska, dialog akademicki nie ogranicza się do przekazywania treści; jest procesem hermeneutycznym, w którym uczestnicy interpretują znaczenie wiedzy, konfrontują różne punkty widzenia i poszerzają własne horyzonty poznawcze².

W relacji wykładowca–student dialog umożliwia aktywne uczestnictwo w procesie naukowego odkrywania, krytyczne analizowanie treści oraz samodzielne myślenie. W relacjach między pracownikami naukowymi dialog staje się narzędziem refleksji nad własną praktyką dydaktyczną i badawczą oraz doskonalenia metodologii i programów studiów. Dialog interdyscyplinarny pozwala na wymianę metod, języków i perspektyw między różnymi dziedzinami nauki, tworząc podstawy dla innowacyjności badawczej i integracji wiedzy.

¹ E. Zawadzka *Dialog w badaniach naukowych a ich transparentność i intersubiektywność* w: J. Gara, D. M., Jankowska, E. Zawadzka (red.), *Pedagogika Dialogu. Pośród w intersubiektywnej przestrzeni edukacji*, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej Warszawa 2019, s. 71-86.

² D. Jankowska *Jutro dialogu edukacyjnego - rozumienie dialogu i jego znaczenia w procesie kształcenia przyszłych pedagogów*, tamże, s. 227-236.

Warunkiem możliwości takiej wymiany nie są jednak jedynie narzędzia badawcze czy kompetencje metodologiczne, lecz także etyczny wymiar relacji między uczestnikami dialogu.

W duchu myśli Martina Bubera i Hansa-Georga Gadamera dialog nie jest jedynie techniką komunikacji, lecz relacją, w której wzajemne uznanie uczestników staje się źródłem wartości poznawczej. Pomiędzy pytaniami a odpowiedziami rodzi się wspólny sens – dynamiczny, nieprzewidywalny, wymagający otwartości i uważności na drugiego człowieka. W tym kontekście dialog akademicki staje się również szkołą etyki intelektualnej, ucząc szacunku dla odmiennej perspektywy i odpowiedzialności za własne słowa.

„Dialogi Akademickie Collegium Balticum” to nie tylko seria wydawnicza, lecz wizja uczelni jako przestrzeni wspólnego odkrywania i twórczego współdziałania. Pragniemy stworzyć platformę, która umożliwi wymianę refleksji naukowej i dydaktycznej oraz rozwój kompetencji dialogicznych wśród kadry i studentów. Akademia powinna być miejscem, w którym spotykają się różnorodne perspektywy, tworząc bogactwo intelektualne i społeczne, niezbędne w kształtowaniu nauki i edukacji przyszłości.

Konsekwencją tak rozumianej wizji dialogu akademickiego jest uznanie studentów nie za biernych odbiorców wiedzy, lecz za jej współtwórców. W duchu tych założeń pierwszym krokiem serii jest wydanie tomu, w którym głos studentów zajmuje miejsce centralne. Prace studenckie w nim zawarte są nie tylko efektem samodzielnej pracy intelektualnej, lecz rezultatem dialogu, który toczył się w murach uczelni i poza nimi: w dyskusjach, konsultacjach, wspólnych refleksjach interdyscyplinarnych i krytycznych debatach. To właśnie w takich interakcjach rodziło się krytyczne myślenie, nowe perspektywy i oryginalność, które nadają tym pracom głębię i znaczenie.

Pierwszy tom serii nie jest zbiorem tekstów odizolowanych od siebie, jest – jak sądzę – świadectwem edukacji dialogicznej, w której wiedza staje się wspólnym osiągnięciem. Prace te pokazują, że dialog akademicki nie jest abstrakcyjną ideą, lecz praktyką, która kształtuje umiejętność krytycznego myślenia, wrażliwość intelektualną i gotowość do konstruktywnego współdziałania.

Prezentowane opracowania łączą solidne podstawy teoretyczne z uważną analizą praktyki pedagogicznej, podejmując aktualne i społecznie istotne problemy edukacyjne. Publikacja prac studenckich jest nie tylko formą docenienia ich wysiłku i zaangażowania, lecz także ważnym elementem wspierania rozwoju kompetencji badawczych oraz kultury dialogu akademickiego.

Szczególne miejsce w tomie zajmuje praca magisterska Anny Kubali, absolwentki studiów drugiego stopnia na kierunku pedagogika, specjalności Pedagogika Opiekuńczo-

Wychowawcza z Resocjalizacją, pisana pod kierunki dra A. Staronia prof. CB., poświęcona wrażliwości duchowej osób z niepełnosprawnością intelektualną. Autorka podejmuje temat rzadko obecny w badaniach pedagogicznych, prezentując interdyscyplinarne studium osadzone w literaturze z zakresu pedagogiki, psychologii, filozofii i antropologii. Praca wyróżnia się klarownym sformułowaniem problemu badawczego, trafnym rozróżnieniem duchowości i religijności oraz rzetelną operacjonalizacją kluczowych pojęć. Na uwagę zasługuje także przemyślana metodologia badań własnych, oparta na empatycznie dostosowanych narzędziach badawczych oraz uzupełniona obserwacją bezpośrednią. Uzyskane wyniki mają wysoką wartość poznawczą i aplikacyjną, a sformułowane rekomendacje wzmacniają praktyczny potencjał pracy w obszarze rewalidacji i terapii. Praca ta była zgłoszona do konkursu prac dyplomowych organizowanego przez Prezydenta Szczecina.

Kolejna praca, autorstwa Wojciecha Ignaczaka, absolwenta studiów drugiego stopnia na kierunku pedagogika, specjalności Pedagogika Opiekuńczo-Wychowawcza z Resocjalizacją, napisana pod kierunkiem dra A. Staronia prof. CB., dotyczy roli rodziców w edukacji dzieci z ADHD oraz Zespołem Aspergera. Autor podejmuje temat wysoce aktualny, osadzając go w szerokim kontekście współczesnej literatury pedagogicznej i psychologicznej. Praca wyróżnia się rzetelną metodologią opartą na sondażu diagnostycznym, która pozwoliła na wnikliwą analizę współpracy rodzin z placówkami oświatowymi. Uzyskane wyniki posiadają wysoką wartość poznawczą, a sformułowane na ich podstawie rekomendacje mają wymiar praktyczny, wskazując na konkretne kierunki zmian systemowych i terapeutycznych. Całość stanowi istotny wkład w dyskusję nad wspieraniem jakości życia i rozwoju dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Następna z prezentowanych prac – autorstwa Patrycji Cacaj, absolwentki studiów jednolitych magisterskich Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna, napisana pod kierunkiem dr L. Rożek prof. CB – dotyczy znaczenia prac domowych w edukacji wczesnoszkolnej. Autorka podejmuje temat szczególnie aktualny w kontekście zmian prawnych i trwającej dyskusji nad funkcją pracy domowej. Badania empiryczne pozwoliły uchwycić perspektywę nauczycieli i rodziców, ukazując zarówno ich obawy, jak i oczekiwania związane z organizacją procesu dydaktycznego. Praca wyróżnia się praktycznym charakterem oraz jasno sformułowanymi rekomendacjami dotyczącymi wspierania motywacji i samodzielności uczniów w klasach I–III.

Ostatnią publikowaną pracą jest praca autorstwa Klaudii Przydrygi, absolwentki studiów jednolitych magisterskich Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna, napisana pod kierunkiem dr L. Rożek, poświęcona zastosowaniu Metody Krakowskiej w kształtowaniu

kompetencji czytelniczych dzieci w wieku przedszkolnym. Autorka w sposób przejrzysty łączy prezentację założeń metody z analizą jej funkcjonowania w codziennej praktyce edukacyjnej. Szczególną wartość stanowią opisy obserwowanych zajęć oraz analiza doświadczeń nauczycielek, które pozwalają uchwycić zarówno potencjał metody, jak i trudności pojawiające się w jej realizacji. Sformułowane wnioski i rekomendacje mają bezpośrednie zastosowanie w pracy pedagogicznej

Tom zamyka artykuł Gabrieli Wiśniewskiej, absolwentki pedagogiki, oparty na pracy licencjackiej, pisanej pod kierunkiem dra P. Radziszewicza, poświęcony wpływowi intensywnego korzystania z urządzeń multimedialnych przez dzieci w wieku przedszkolnym. Autorka, opierając się na sześciomiesięcznym eksperymencie pedagogicznym, ukazuje zarówno negatywne konsekwencje nadmiernego używania mediów, jak i znaczenie stopniowych, długofalowych działań profilaktycznych. Opracowanie ma wyraźny walor praktyczny, dostarczając cennych wskazówek dla nauczycieli i rodziców oraz wpisując się w aktualną debatę społeczną dotyczącą edukacji medialnej najmłodszych.

Publikowane w niniejszym tomie teksty łączy staranność merytoryczna, silne zakorzenienie w praktyce oraz dojrzałość refleksji badawczej. Stanowią one świadectwo tego, że dialog akademicki nie jest ideą abstrakcyjną, lecz realną praktyką kształtującą kompetencje poznawcze, metodologiczne i etyczne. Mamy nadzieję, że pierwszy tom „Dialogów Akademickich Collegium Balticum” stanie się dla Czytelników zaproszeniem do uważnej lektury, krytycznego namysłu i dalszej wymiany myśli – do kolejnych dialogów współtworzących akademię jako wspólnotę poszukiwania wiedzy i sensu.